

Содома Р. І.
к.е.н., доцент, доцент кафедри права та
менеджменту у сфері цивільного захисту,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Дубинецька П.П.
к.е.н., доцент кафедри права та
менеджменту у сфері цивільного захисту,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДХОДІВ ДО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес прийняття рішення має складний багатоаспектний характер. Сучасні технології мають суттєвий вплив на розвиток в організаційній діяльності в цілому та на сферу прийняття управлінських рішень [2]. А для того щоб ефективно функціонувала будь-яка організація, а саме досягалися поставлені цілі, мають прийматися виважені, оптимальні, раціональні управлінські рішення, незалежно від того чим замається об'єкт управління. Теоретично управління можна розглядати з двох сторін: з організаційно-технічної і соціально-технічної. Організаційно-економічна сторона управління передбачає збір і переробку інформації, прийняття і реалізацію рішень при відповідних організаційних умовах. Соціально-економічна сторона включає свідоме використання об'єктивних економічних законів, які виявляються завдяки суб'єктивній діяльності людей; формування цілей діяльності; визначення шляхів, методів і засобів управління; отримання бажаного результату, зміну об'єкта управління, пов'язаного з досягненням поставленої цілі.

Існують різні аспекти прийняття управлінських рішень, щоб виявити закономірності здійснення цих процесів у політиці, державному управлінні чи бізнесі.

Сучасні умови управління підприємством значно підвищують вимоги до процесів прийняття управлінських рішень. Процесний підхід, що базується на такому основному принципі, як орієнтація на бізнес-процес із застосування інформаційних технологій, вимагає швидкої реакції на зміни навколишнього середовища і прийняття оперативних рішень. Є такі підходи до прийняття рішень:

- інтуїтивні рішення - ґрунтуються на затвердженні керівника про те, що його вибір правильний. Цей вибір робиться тільки на основі відчуття людини і спирається на особистий досвід, на почуття і емоції. При прийнятті рішення вагоме значення мають знання і навички, підсвідома обробка даних, етичні та культурні цінності. При інтуїтивному прийнятті рішень керівник здатний розглядати кілька варіантів;

- логіко-аналітичні рішення - ґрунтуються на загальних знаннях, здоровому глузді і наявний досвід. Переваги логіко-аналітичних рішень в тому, що вони швидкі і дешеві. Однак при появі нестандартних ситуацій рівень правильності прийнятих рішень способом логіко-аналітичних міркувань різко знижується;

- раціональні рішення - прийняття оптимального рішення ґрунтуються на об'єктивному аналітичному процесі, тобто прийняті після об'єктивного аналізу ситуації. Цей аналіз можна розділити на наступні етапи: діагностування проблеми; визначення критеріїв і параметрів; визначення алгоритмів; оцінки алгоритмів; вибір і прийняття рішення; оформлення рішення; контроль. Модель управління бізнес-процесами показано на рис 1.

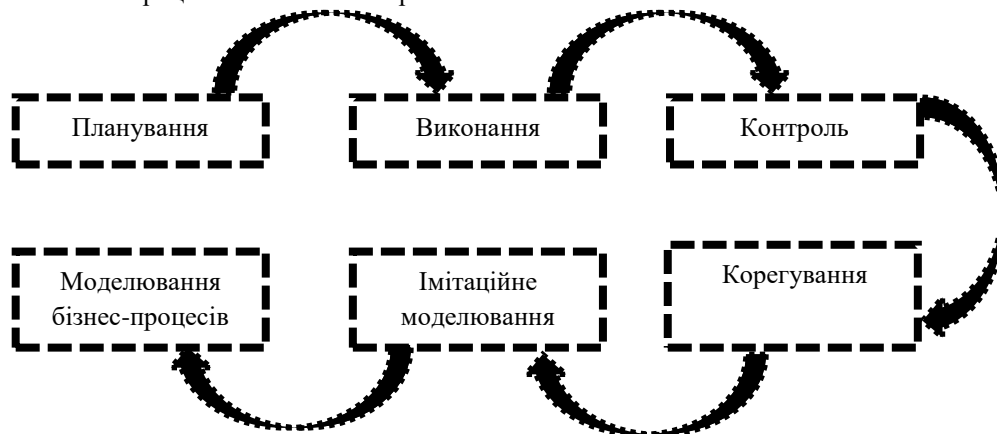

Рис 1. Модель управління бізнес-процесами

Модель – це представлення об'єкта чи системи ідеї в деякій формі відмінної від самої цілісності. Вона є спрощеним зображенням конкретної життєвої (управлінської) ситуації. В статті Климчука М.М. [1] запропонований комплекс методів протидії ризиків бізнес-процесів. Менеджери та будь-якої ланки управління при прийнятті управлінських рішень стикаються з широким діапазоном запитань: як охарактеризувати проблему прийняття рішень за наявності декількох критеріїв; в обов'язки кого входить аналіз проблемної ситуації; як використати попередній досвід і знання для вирішення проблеми; яким способом буде здійснюватись контроль за виконанням рішення. Важливо визначити діапазон задач прийняття рішень на різних ланках управління бізнес-процесами.

При прийнятті раціонального управлінського рішення можуть мати місце обмеження:

- інформаційні обмеження. Отримання додаткової інформації вимагає часу і грошей, а здатність людини засвоювати і використовувати її обмежена, така інформація не завжди сприяє прийняттю рішення;

- поведінкові обмеження. Психологічні чинники, особистісні особливості та бар'єри сприйняття інформації, є поширеними обмеженнями на шляху прийняття ефективних для організації рішень;

- негативні наслідки. Кожне важливе рішення пов'язане з компромісами, негативними наслідками і побічними ефектами, значення яких керівник повинен співвіднести з очікуваною вигодою;

- взаємозв'язок рішень. Важливе рішення зажадає численних подальших рішень і вплине на всі сегменти організації. Ефективно працюючий керівник повинен вибирати альтернативи, які вносять найбільший вклад в справу досягнення загальних цілей організації;

- компромісні рішення - ґрунтуються на обмеженнях, при яких керівник приймає частково не ті рішення, які вважає за потрібне. Компромісне рішення - це рішення, при якому можливі взаємні поступки, згоди, угоди, за допомогою яких можливо вирішити конфліктну ситуацію. Компроміс може бути добровільний. Для таких ситуацій характерно прийняття рішення з урахуванням кількох влаштовують обидві сторони параметрів угоди, а також може бути вимушеним, при якому рішення приймається виходячи з продиктованих сформованих ситуацій, коли людині нічого не залишається, як піти на поступки.

Рішення – це вибір однієї з альтернатив. Прийняття рішень – це зв'язуючий процес, необхідний для виконання будь-якої управлінської функції. Рішення можуть прийматися за допомогою інтуїції, думки або методом раціонального вирішення проблем. Останній метод сприяє підвищенню імовірності прийняття ефективного рішення у новій складній ситуації. Процес прийняття управлінського рішення не є завершеним, поки через систему зворотного зв'язку не буде засвідчений факт реального вирішення проблеми завдяки зробленому вибору.

Удосконалення системи управління зосереджується на впровадженні сучасних методів керування використовуючи світовий досвід, а також співпрацю всередині країни з іноземними партнерами для забезпечення необхідного рівня якості розвитку системи управління на підприємстві.

Успіх рішень, пов'язаних з управлінням бізнес-процесами (як і його поразка) залежить від ряду умов і факторів, описаних в багатьох літературних джерелах і дослідженнях [3]. Отож, підходи до прийняття рішень в цілому дуже прості, тому важливо прийняти ефективне рішення. Ефект можна розглянути, як результат, а ефективність, як результативність, ставлення результату до зусиль по його досягненню, тому ефективним рішенням визнається таке рішення, за допомогою якого здійснюється: досягнення поставленої мети, використання мінімально можливої кількості ресурсів, наявність незначної (мінімально-прийнятної) кількості негативних наслідків при комплексному підході прийняття управлінських рішень, такі як: інформація - відомості, які містять певні дані, які необхідні для прийняття раціональних рішень; професійний досвід керівника і його оточення в організації; психологічні чинники керівника та особистісні особливості сприйняття інформації; мотивація в процесі прийняття управлінських рішень; соціальна відповідальність керівника.

Список використаних джерел

1. Климчук М. М. Адаптивна модель протидії ризикам бізнес-процесів підприємств альтернативної енергетики / М. М. Климчук // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 124-128. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_2_27.

2. Овдіюк О. М. (2019) Управлінські рішення в технології менеджменту підприємств. Наук.журнал «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/50.pdf

3. Помазун О.М. Особливості прийняття рішень із управління бізнес-процесів підприємства / О.М. Помазун // Інструменти регулювання національної економіки в умовах сучасних глобальних викликів: матеріали Міжнар. наук.-пркт. конференції (Хмельницький, 8-10 жовт. 2015 р.). – Хмельницький: ХНУ, 2015. – С. 64-66.